

Хутір Сторожа

Микола Ярмолук

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

ЯК МИ ПОЗНАЙОМИЛИСЯ

Містечко, де я живу і працюю, давнє, з'явилося на землі десь слідом за Києвом, однак у велике місто не виросло. Мабуть, тому, що вороги землі нашої часто його палили (будинки тоді зводили дерев'яні), а людей, яких доля у битві вберігала од смерті, брали в полон і гнали у свої краї. А мо, й інша якась причина була. Хто знає. Писана історія про те мовчить, і в усних переказах нічого не збереглося.

На півночі й сході за містечком виляглося горбкувате, подовбане болотяними видолинками й долинами, порізане ярами й виярками поле. Ліс мріє далеко на обрії. Пізньої осені, як укутане хмарами небо опускається зовсім низько, вдень і вночі землю квасить дрібний, нудний дощ. Його можна теж прийняти за хмари, що позачіплювалися за горби і ніяк не можуть одірватися. Зі сходу й півдня ліс підступає зовсім близько, палицею докинеш — відразу за річкою (в посушливе літо вона пересихає, в окремих місцях корови переходять, а ще перед війною кораблі із самого Києва припливали, сплавливали деревину) дуби та сосни з небом розмовляють. Воно в нас у безхмар'я голубе — очі вбирає: маленький заводик і ще менша фабрика не закопчують.

Була пізня осінь. Землю густо встелило листя, всюди чорне, розтріпане, важке, лиш на піщаних пагорбах глухо шурхотіло. Деревя, окрім дубів та сосон, стояли голі, опечалені, найвищі сумно гули, скаржачись вітрам-зайдам на свою долю. Птахів не видно й не чути — одні подалися в теплі краї, інші перебралися ближче до людських осель, а тим, що zostалися, було не до співів: харчами на зиму запасалися.

Такої сумної пори в лісі й стрілися мені трійко дітей, двоє хлопчиків і дівчинка. Дівчинка несла невеличкий букетик засохлих, та все ж гарних (пелюстки не облетіли, і листочки зелені трималися) квітів, а хлопці — по кошику грибів, справжніх, білих, всі один в

один, немов навмисне підібрано: маленькі, тверденькі, навіть засмагли — так і просяться, щоб їх поклали у слоїк і замаринували.

— Де це ви їх набрали? — питаю здивовано.

— У лісі, — і брівкою не моргнув чорний, як головешка, хлопець.

Я посміхнувся: мовляв, і без попа знаю, що в неділю свято.

— Ви мені місце назвіть, а як ваша ласка, то й покажіть, бо я броджу годин зо дві, одначе, крім кількох прибитих морозом, струхнявілих поганок, нічого більше не бачив. Не інакше, як назбирали не в нашому лісі, а в якомусь чужому, далекому, куди ще холоди не дісталися.

— Таке скажете! — весело блиснув чорними очима головешка.

— Чому ж мені нічого не траплялося?

— А хіба ви гриби шукаєте?

Справді, приїхав я у ліс просто так, подихати п'яним повітрям, послухати шум дерев, який восени, гожої днини, не тужний, не печальний, а задумливий, ніби вони переповідають одне одному про щось таке, чого люди не пам'ятають. Якщо на душі в тебе спокійно, а помисли твої чисті, то дещо з тих оповідей можна і втямити.

Одначе про все те я змовчав.

— Шукаю.

— Хе, якби так, то був би кошик, — підморгнув хитро чорнявий.

Його товариші, вищий од нього на голову, русявий, але з рудими і не в міру густими бровами хлопчик та білява, тоненька, як билюночка, в сірому піджачку, червоній шапочці дівчинка мовчали. Дівчинка дивилася на мене знічев'я, без найдрібнішої іскорки зацікавленості, як ото звикла дивитися на дерева й кущі, в погляді ж рудобрового стовбурчилася надмірна серйозність, ніби він знав щось таке, що мені й не снилося.

— Бачите, я знаю, де гриби ростуть влітку... А зараз же осінь, і морози б'ють: вода в калюжах позамерзала. Ні, ви таки назбирали якщо не в іншому лісі, то в теплицях, — лукавив я.

Діти здогадалися, що мені хочеться теж назбирати грибів, але мовчали, а коли я про те сказав прямо, поопускали голови. Дівчинка, правда, хутко підвела очі і почала кидати на рудобрового вкрадливі й запитливі погляди. Той довго сопів, то пхав у кишеню вільну од кошика руку, то виймав її, а коли й чорнявий завоштузився, вкрадьки, щоб я не вгледів, ліктем його штовхнув і заговорив:

— Показати можна, не шкода... Тільки — аби з корінням не рвали й листя не перетрушували. А то один дядько зробив віника й мете... Це ж після нього й мухомори не будуть рости...

— Загребущий дядько, — погодився я. — Такого в ліс і близько не можна пускати.

Діти привели мене в молоду, не дуже густу, але й не дуже рідку березину. Між молоденькими гінками білокорими красунями деінде бурмосилися присадкуваті, рудочубі дубчаки, поприсідали, ніби ховалися од холодів, у зелених спідничках сосонки, а понад обрамленою кучерявою лозою долиною, в якій між осокою зблискувала вода, світилися молоді та стрункі (куди березам до них братися) осики. В таких місцях, знав я, водяться бабки, червоноголові, подибуються сиріїжки, лисички, а щоб білі гриби...

Йду помаленьку, дивлюся, як і радили мені, тільки під ноги, як бачу настовбурчені листки — мацаю, але — нічого нічого. І з дітьми удача розминулася, вони посмутніли, на мене й не зиркнуть, лише зрідка перешіптуються. Десь через півгодини порожнього сновигання дівчинка, обсипаючи мене посмутнілою синявою великих очей, сказала:

— Ви не журіться... Якщо нічого не знайдемо, своїх уділимо...

Я не встиг розтулити рота, щоб подякувати, як, либонь, на весь ліс залящало радісне:

— Сюди! Ідіть сюди!

Лукав і матляв руками чорнявий, обличчя в нього сяло, світилося, і я, подумавши, що він знайшов бозна-яку щасливу дивину, заспішив до нього.

— Ось гляньте! Бачите, га, бачите?!

Я пильно придивився, куди націлилася смагла рука хлопчика, і під чорним листочком угледів краєчок бронзової шапочки. Грибочок, як цікавий хлопчик, котрий грається у піжмурки, добре сховався, ніколи не знайшли б, аби самому не скортіло дізнатися, що навкіл коїться. Визирнув, а його й побачили, то вже й не ховався, але із схованки вилізти не встиг.

Я присів і пальцем торкнувся тієї шапочки. Вона була холодна й цупка. Від старої соснини прохопився непоспішливий вітерець, і враз вчинилася тривога: берізки тонко, жалібно запищали, дубочки грубо зашурхотіли, а сосонки дрібненько задзеленчали. Глянув на дітей. (Вже знав, кого і як звати: рудобрового — Тарасом, чорнявого — Іванком, дівчинку — Наталочкою.) Всі троє тихо всміхалися.

— Тепер шукайте його братиків, — порадила Наталочка.

Я почав пильно обмацувати листя і знайшов іще трьох. Перекладав із руки в руку, не знаючи де діти, — в кишенях помнуться, капелюх теж не для цього. Хіба віддати дітям.

— Е ні, — заперечив Тарасик, — ви їх знайшли, вони й ваші.

Я хотів сказати, що моїх лише трійко, і то, коли по правді, й вони не зовсім мої. Аж Іванко проторохтів:

— Ото біда велика: з lika сплетемо! Правда? — повернувся до Тарасика. — Такий буде кошик, хоч куди!

— Можна, чого там, — повагом згодився той.

На плескатому горбику, ближче до старої соснини, здіймалася над сколом товста, крислата липа — здавалося, стерегла своїх діток,

добрий десяток липенят, котрі, збившись у гурточок, на іншому, меншому горбику, грілися на скупому сонці. З молодого дерева лико найкраще, м'яке, гнучке, проте хлопці подерлися на старе, і гілки відрізували лише ті, що одна одній заважали.

Хутко я мав ловкенького кошика. Гуртом назбирали зо три десятки боровичків-товстунчиків. Могли б і більше, та заходило на вечір.

З тих пір, буваючи в лісі за річкою, я рідко коли не стрінуся з моїми юними друзями.

• • •

Далі — у повній книжці «Хутір Сторожа».
nashaknyga.com.ua